

mpc
METODICKO - PEDAGOGICKÉ CENTRUM

M VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Jana Bosáková

**Kúzla mamy 4. časť, tvorivé čítanie a pracovné listy pre prácu
v záujmovom útvare Čitateľsko-dramatickom**

La dajakre keribena -4. ktor

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: <Mgr., Jana Bosáková>

Kontakt na autora UZ: <Základná škola s materskou
školou Tuhrina, jana
bosakova9@gmail.com>

Názov: <Kúzla mamy 4. časť, tvorivé
čítanie a pracovné listy pre
prácu v záujmovom útvare
Čitateľsko-dramatickom >

Rok vytvorenia: <2014>

**Oponentský posudok
vypracoval:** <Mgr. Martina Bajuzíková >

Preklad: Erika Godlová

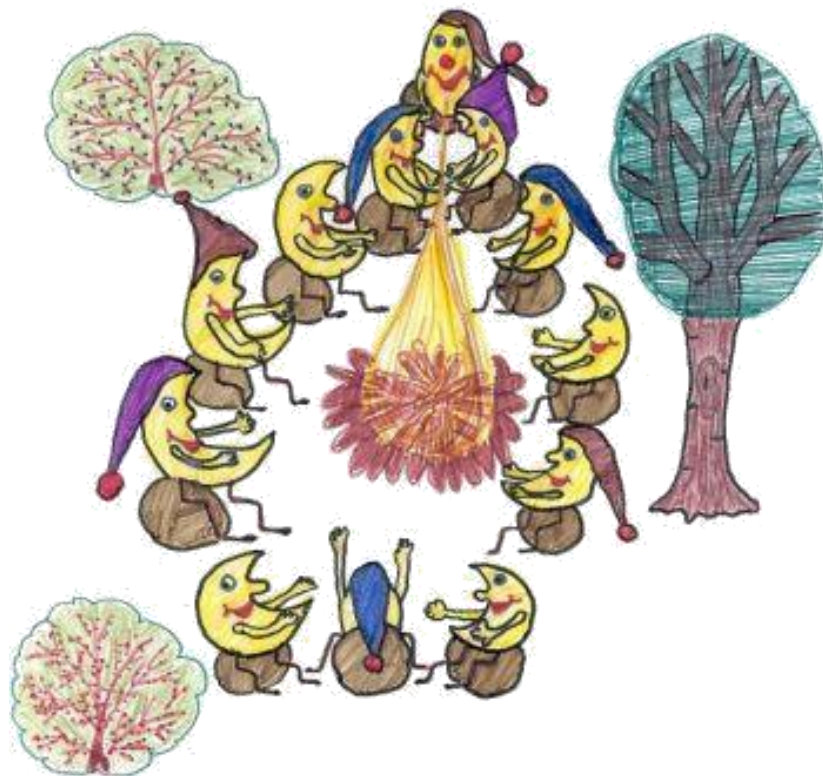
ISBN 978-80-565-1257-9

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komúní. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah/ So hin andre

1. O Maruške a zlej macoche / Pal e Maruška the e bilači macocha
2. Maľované čítanie / O maľovano geňiben
3. Otestuj si svoje vedomosti / Dikh, so džanes
4. Laktibrada / O Laktibradas

1. O Maruške a zlej macoche

Dramatizácia rozprávky

Postavy: Maruška, macocha, sedem mesiačikov

Dej sa odohráva pred chalúpkou.

Macocha: Maruška! Dievčisko lenivé, kde si ?

Maruška: Tu som, macocha moja, rúbem drevo, ako ste mi rozkázali.

Macocha: Nechaj drevo drevom a pod' sem!

Maruška: Čo si želáte, macocha moja?

Macocha: Tvojej nevlastnej sestričke Helene sa zažiadali jahody. Tu máš krčah, choď a do tých čias nepríd' domov, kým nebude plný jahôd.

Maruška: Kdeže ja teraz nájdem jahody? Veď je december. Nikde trávičky, nikde jahôd!

Macocha: Nelamentuj a už sa aj ber! A bez jahôd sa domov nevracaj!

Maruška ide do lesa.

Maruška: Óh, ja smutná, nešťastná, ktorou stranou sa mám v tomto snehu pustiť?

December: Nenariekaj, Maruška. Tvoje horúce slzy ma pália ako oheň.

Maruška: Kto si, biely starček, že sa mi tak pekne prihováraš?

December: Som mesiac December. Moja vláda sa ešte neskončila, ale nič to, pomôžem ti, lebo viem, že máš dobré srdce.

Maruška: Ako mi chceš pomôcť, dobrý biely starček, keď vládneš snehu a mrazu?

December: Podaj mi krčah, Maruška, ostatné je moja starosť. Január a Február, snežní moji bratia, zobud'te sa!

Január a Február: Čo rozkážeš, najstarší náš brat?

December: Odchýl'te dvere do svojho vladárstva. Sirota Maruška chce vojsť do Júnovej ríše. Zlá macocha jej rozkázala nazbierať jahôd, hoci je ešte čas spánku.

Január: Zle sa povodí tomu, kto núti nevinného narušiť zákony Prírody. Ale tebe, najstarší náš brat, urobíme po vôli, lebo iste vieš, prečo tak robíš.

December: Ďakujem vám, bratia moji.

Január a Február zmiznú a December zabúcha palicou o zem. December: Marec a Apríl, bratia moji daždivý, zobud'te sa! Zjaví sa Marec a Apríl.

Marec a Apríl: Čo rozkážeš, najstarší náš múdry brat?

December: Otvorte dvere do svojho vladárstva. Sirota Maruška chce vojsť do Júnovej ríše. Zlá macocha ju poslala nazbierať jahôd, hoci ešte nie je čas pre plody matky Zeme.

Marec: Zle sa povodí tomu, kto núti nevinného narušiť zákony Prírody. Ale tebe, múdry brat náš, urobíme po vôli.

December: Ďakujem vám, bratia.

Marec a Apríl zmiznú a December privolá Máj a Jún.

December: Máj a Jún, slneční moji bratia, zobud'te sa!

Máj a Jún: Prečo nás voláš „najstarší náš brat?“, keď žezlo vlády je ešte v tvojich rukách?

December: Voved'te sirotu Marušku do svojej ríše. Zlá macocha ju vyhnala do mrazu a snehu a prikázala jej nazbierať jahody.

Jún: Urobíme ti po vôli, najstarší náš brat. Zakvitnite, jahodové kvety a vydajte Maruške svoje plody.

Začnú rozkvitať jahodové kvety a dozrievať jahody.

December: Pod' Maruška a nazbieraj si jahôd do vôle.

Maruška zbiera jahody.

Maruška: Oh, aké sú krásne. Komu mám za ne poďakovať?

Jún: Ďakuj Prírode, Maruška, a svojmu dobrému srdcu. Lebo dobrého človeka odmena

Neminie. Zlá macocha a jej lenivá Helena neujdú trestu. Chod' s krčiaztekom domov. Odteraz si budeš žiť v chalúpke v pokoji.

Maruška priniesla domov macoche jahody.

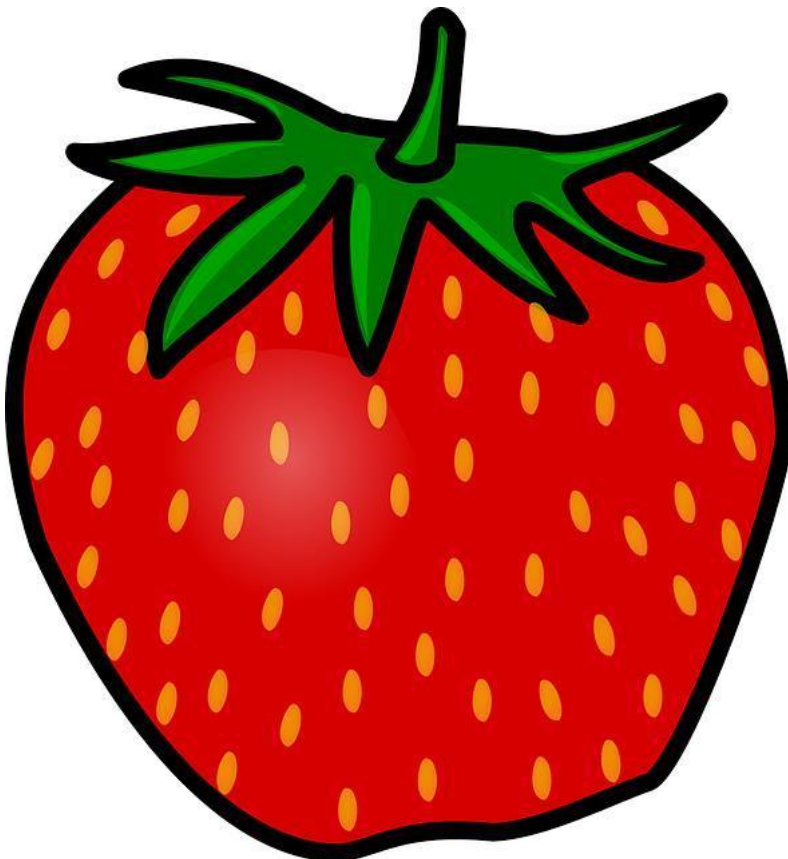
Macocha: Oh...joj...kde si toľko jahôd nazbierala? Maruška: Tu, pred chalúpkou.

Macocha: Kde, kde sú jahody? Zjaví sa December.

December: Za to, že si nútila Marušku, dievčinu dobrého nevinného srdca, narušiť zákony Prírody, nad tebou máme moc iba my, dvanásť mesiačikovia, premeň sa, zlá macocha, na kameň, ktorý budú šľahať búrky a víchrice! Iné si nezaslúžiš, lebo máš srdce z kameňa.

Rozdeľte si úlohy v rozprávke a zahrajte si ju. Úlohy si môžete striedať.

Vyrobte si rozprávkové oblečenie pre jednotlivé postavy.

1. Pal e Maruška the e bilači macocha

E dramatizacia paramisakri

O postavi: e Maruška, e macocha, efa čhonora
Savoro pes ačhel anglo kheroro.

Macocha: Maruška! Tu feňivo čhaj, kaj sal?

Maruška: Adaj som, macocho miri, činav o kašta, sar mange phend'al.

Macocha: Mukh ola kašta u av adaj!

Maruška: So kamen, macocho miri?

Macocha: Tiri na vlastno phen e Helena kamel o jahodi. Ake tuke o khoru, dža u khere ten
a aves, dži na ela pherdo jahodi.

Maruška: Kaj me akana arakhava o jahodi? Se oda hin decembros. Ńikhaj o čaroro, Ńikhaj
o jahodi!

Macocha: Ma rov adaj u imar dža! U bi o jahodi khere na av!

E Maruška džal andro veš.

Maruška: Jaj, me bares bibachta'i, pre savi sera andre oda jiv te džal?

December: Ma rov, Maruško. Tire kerade apsa man labon sar jag.

Maruška: Ko sal, parno papu, hoj manca avka šukares vakeres?

December: Me som o čhon Decembros. Miri zor mekh l'ikerel, a'e nič oda,
pomožinava tuke, soske džanav, hoj tut hin o lačo jilo.

Maruška: Sar mange kames te pomožinel, lačo parno papu, kana tiri zor hiňi andro jiv u šil?

December: De mange o khoro, Maruško, o aver hiňi ča miri bu'i. Januaris, Februaris,
mire jivune phrala, ušten opre!

Január a Február: So manges, amaro nekh phureder phrala?

December: Phundraven o vudara andro tumaro kral'ovstvos. E sirota Maruška mangel te džal andro Junovo kral'ovstvos. E bilači macocha lake phend'as, hoj musaj te kidel opre o jahodi, the te mekh savoro sovel.

Január: Rosnes ela oleske, ko kamel le na došalestar te phagel o zakoni andre Priroda. A'e tuke, amaro nekh phureder phrala, keraha sar manges, vaš oda, hoj čačes tu džanes, soske oda keres.

December: Pal'ikerav tumenge, phrala mire.

O Januaris the o Februaris naš'on u o Decembros marel
le pacaha pre phuv.

December: Marcos u April'is, phrala mire brišindeskre,
ušten opre!

Sikaven pen o Marcos the o April'is.

Marec a April: So manges amender, nekh phuredere amaro god'aver phrala?

December: Phundraven o vudara andro tumaro kral'ovstvos. E sirota Maruška mangel te džal andro Junovo kral'ovstvos. E bilači macocha la bičhad'as te kidel opre o jahodi, the te mekh nane o časos te baron o plodi amara datar Phuvatar.

Marec: Rosnes ela oleske, ko kamel le na došalestar te phagel o zakoni andre Priroda.
A'e tuke, amaro nekh phureder phrala, keraha sar manges.

December: Pal'ikerav tumenge, phrala.

O Marcos the o April'is naš'on u o Decembros
vičhinel pro Majos the Junos.

December: Majos u Junos, mire khameskre phrala,
ušten opre!

Máj a Jún: Soske amen vičhines, amaro nekh phureder phrala? Mekh o žezlo rajipnaskro hino andro tire vasta.

December: Len e Maruška andro tumaro kral'ovstvos. E bilači macocha la avri trad'as andro

šil u jiv u mangel latar te kidel opre o jahodi. Voved'te sirotu Marušku do svojej ríše. Zlá macocha ju vyhnala do mrazu a snehu

a prikázala jej nazbierat' jahody.

Jún: Keras, sar amender manges, Aven avri, o lulud'a jahodengre u den la Maruškake tumare jahodi.

Chuden pen avri o jahodova lulud'a u o jahody lender baron.

December: Av, Maruško, kide tuke opre o jahodi keci kames.

EMaruška kidel o jahodi.

Maruška: Jaj, save hine šukar. Kaske pal lende te pal'ikerav?

Jún: Pal'iker la Prirodake, Maruško, u tire lače jileske, Vaš oda, hoj lače jileskro manuša sakovar chudel peskro pot'iñiben. E bilači macocha u lakri leñivo Helena na denašena peskra došatar. Dža, le tuke o khororo khere. Akanastar dživeha andro kheroro smirom. E Maruška and'as la macochake khere o jahodi.

Macocha: A jaj, kaj ajci jahodi kid'as?

Maruška: Adaj, anglo kheroro

Macocha: Kaj, kaj hine o jahodi?

Sikavel pes o Decembros

December: Vaš oda, hoj ispid'al la Maruška, e čhaj savi hin lačo, bi došalo jilo, te phagerel o zakoni andre Priroda, amen, o dešuduj čhonoren akana hin e zor opral tute.

Ača, e bilači macocha, bareske, savo marena o burki u balvaja! Aver nič tuke na phirel, soske tiro jilo hino barestar.

Rozdel'te si úlohy v rozprávke a zahrajte si ju. Úlohy si môžete striedať./ Ulaven penge o ulohi andre paramisi u khelen la.

Vyrobte si rozprávkové oblečenie pre jednotlivé postavy./ Keren tumenge o paramisakre gada vaš o postavi.

Ako sa končia všetky rozprávky?/ Sar agorinen savore paramisa?

.....
.....
.....

Ktoré postavy v rozprávke sú kladné a ktoré záporné?/ Save postavi andre paramisi hine lače u save na lače?

.....
.....
.....
.....
.....

Aké vlastnosti mala Maruška?/ Savi sas e Maruška?

.....
.....
.....
.....
.....

Aké vlastnosti mala macocha?/ Savi sas e macocha?

.....

Ako voláme slová z rozprávky mesiačik, Maruška, krčiaztek, chalúpka?/ Sar pen vičhinen o lava andal e paramisi: o čhonoru, e Maruška, o khororo, o kheroro?

.....

Nakresli postavu z rozprávky, ktorá sa ti najviac páčila:/Čitrin e postava andal e paramisi, savo tike nekh buter sas pre dzeka:

Koľko mesiačikov vystupovalo v zdramatizovanej rozprávke? Vymenuj ich!// Keci čhonore khelenas andre paramisakri dramatizacia? Phen lengre nava!

.....

.....

.....

.....

Ktorý z mesiačikov bol najstarší?/ Savo čhonoro sas nekh phureder?

.....

Filmová rozprávka, divadelná, rozhlasová či bábková hra patrí k dramatickým žánrom./ E filmovo paramisi, o teatroskro, radioskro vaj babkovo kheľiben phirel maškar o dramatikane žanri.

Ktoré filmové rozprávky poznáš?/ Save filmova paramisa prindžares?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ako môžeme rozdeliť postavy v rozprávke?/ Sar šaj te ulavas o postavi andre paramisi?

.....

.....

Vymenuj niektoré hlavné postavy z rozprávok:/ Phen varesave hlavna postavi andal o paramisa:

.....

.....

.....

.....

Kde sa hrá divadelná rozprávka?/ Kaj pes khelel e teatroskri paramisi?

.....

.....

Ktoré divadlo sa nachádza blízko tvojho bydliska?/ Savo teatros hino paš o tiro than, kaj bešes?

.....

.....

**Pozorne si prezri obrázok, vymaľuj ho!/
Dikh mište pro obrazkos u maľin les avri!**

**Vymysli k obrázku rozprávku !/ Ker tuke e
paramisi ki o obrazkos!**

Ako ju nazveš?/ Sar pes vičhnela?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ktoré postavičky vystupujú v rozprávke?/ Save postavički hine andre paramisi?

.....

.....

.....

.....

Utvor personifikáciu k slovu mesiačik:/ Ker e personifikacia ki o lav čhonor:

.....

.....

Utvor epitetá k slovu mesiačik:/ Ker o epiteton ki o lav čhonor:

.....

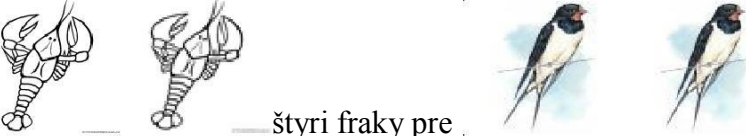
.....

.....

.....

2 Maľované čítanie/ Maľimen geňiben

Šili _____ štyri fraky pre _____

aj pre _____

Ihlu im dal _____

a ty za ním rýchlo bež,
aj keď ho nedobehneš.

Doplň slová do viet:/ Thov o lava andre ola veti:

Anička polieva .....

Zuzka si umýva .....

Ondrej rozbil .....

Mamička upiekla .....

..... sa rozbehli po lúke.

..... svietili na oblohe.

Pani učiteľka

Aj naša pani .....
a dvoch .....
rada. Pani
.....

je mama. Má tri deti. Jedno .....
. Volajú sa Danka, Jurko a Miško. Pani učiteľku mám veľmi
učiteľka nás naučila novú pranostiku: Na svätého Gregora idú
do mora. Nechápem, prečo tam idú, keď sa v morskej vode roztopia.

Máj

Máj je mesiac .....

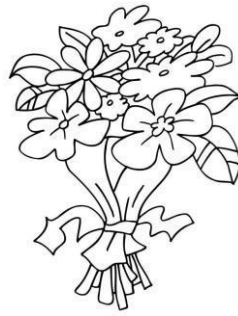
Je to aj mesiac

.....Druhámájová nedeľa patrí všetkým

K sviatku jej kúpim veľkú .....

A prekvapím ju aj .....

Moja mamka je najlepšia mamka na .....

Bratovi kúpim novú .....

Mamka upiekla chutný .....

Vierka nakreslila .....

MAĽOVANÉ ČÍTANIE

OBERACKY

V SADE JE VESELO. NA STROMOCH DOZRELI ČERVENÉ ,
ŽLTÉ A SLADKÉ MODRÉ . UKLADÁME ICH
DO A . NAJKRAJŠIE A NAJ-
KRAJŠIE VŽDY ZJEME. AJ NÁŠ DUNCŔ JE S NAMI.
ON NEĽŮBI. ZATO SI POCHUTNÁVA NA ,
ANI NA NÁS, ANI NA SA NIK NENAHAŇVA.
 A SŮ ZDRAVÉ A SŮ ICH PLNÉ .
A VŠETKY AJ TAK NEVYZOBE. EŠTE NÁM
ZOSTANE NA SLIVKOVÉ S MAKOM.
DOBRŮ CHUŤ!

Vymaľuj si obrázok a vypíš, kto sa tam nachádza:/ Maľin o obrazkos u pisin, so sikavel:

.....

.....

.....

Čo robí mama na obrázku?/ So kerel e daj pro obrazkos?

.....

.....

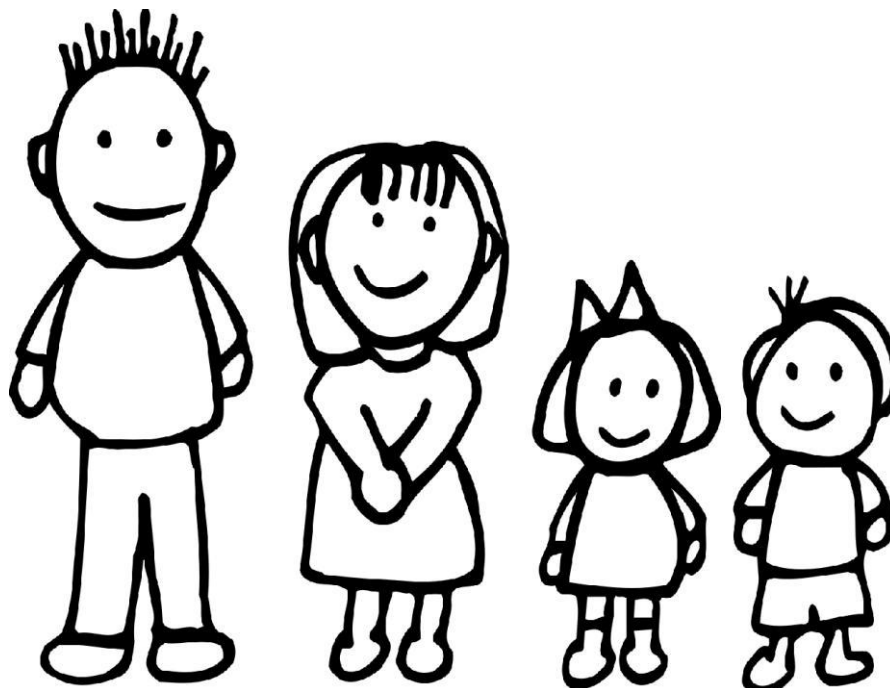
.....

.....

.....

Nakresli srdiečko pre svoju mamičku/ Čitrin o jiloro vaš e tiri dajori

Vymaľuj členov rodiny! / Maľin avri le dženen andre famel'ija!

Napiš niekoľko viet o svojej rodine!/ Pisin vareso pal e tiri famel'ija!

.....
.....
.....
.....
.....

3 Otestuj si svoje vedomosti/ Dikh, keci džanes

Epiteton je .....
O epiteton hino

Uved' príklad .....
De varesavo

Personifikácia je .....
E personifikacia hiňi

Uved' príklad na personifikáciu .....
Pisin varesavi personifikacia

.....
.....

Uved' príklad na prirovnanie .....
Pisin vareso sar prirovnanie

.....
.....

Dialóg je:/ O dialogos hin:

.....
.....

Monológ je:/ O monologos hin:

.....

Kto sa zúčastňuje na vzniku divadelnej rozprávky?/ Ko kerel e teatroskri paramisi?

.....

.....

.....

Z akej rozprávky je dievčatko na obrázku?/ Andale savi paramisi hiňi e čhajori pro obrazkos?

.....

.....

4 Milan Rúfus

Laktibrada

Oženil sa Laktibrada.

Veru tak je, tak:

Nemá ho tá žena rada
ani za päťák.

Darmo prosí, darmo hrozí,

Darmo dojedá.

Len mu hodí bobček z kozy
miesto obeda.

Smeje sa mu: „Akí
chlapi, taká porcia!“

Tak ho trápi. A čo lapí,

Tým ho objíja.

Akú podobu má táto rozprávka?/ Savi forma hin adi paramisi?

.....

Ktoré postavy v nej vystupujú?/ Save postavi andre late khelen?

.....

**Ktoré verše v tebe vyvolávajú veselú náladu. Vypíš ich!/ Save verse tuke anen o asaben.
Pisín len!**

.....

.....

.....

Vypíš porekadlo z rozprávky! / Pisin o porekadlo (god'aver lava) andal e paramisi!

.....
.....

Vysvetli verš: / Phen, so phenel o versos:

Nemá ho tá žena rada

Ani za päták.

.....
.....

Pokús sa pretvoriť veršovanú rozprávku na zdramatizovanú. Napiš dialóg medzi Laktibradom a jeho ženou. / Zumav te kerel e veršovano paramisatar e dramatizovano. Pisin o dialogos maškar o Laktibrada u leskri romňi.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Napiš, aké vlastnosti mal Laktibrada a jeho žena: / Pisin, savo sas o Laktibradas u leskri romňi

Laktibrada

jeho žena/ leskri romňi

.....	.....
.....	.....
.....	.....

Použitá literatúra:

ROSSLEROVÁ-SLAVIKOVÁ, H., 1997. *Práca s umeleckým textom*. Bratislava: Media Trade. ISBN 80-08-01434-2.

VENZÁROVÁ, A., J. JANEK, 1971. *Oslavy v škole*. Bratislava: SPN.

SLIACKY, O., 2008. *Čítanka Slniečka*. Bratislava: LIC. ISBN 978-80-8119-043-8.

